

พระดี

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนโ

เทศน์พระ วันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๕๒

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต. หนองกวาง อ. โพนาราม จ. ราชบุรี

เราเกิดมาในโลก เราอยู่กับโลกนะ เราเกิดมาในโลกเราปฏิเสธโลกไม่ได้ แต่เราเห็นโลกมันก่อกวนก่อกวนสัตว์โลกไป เราเกิดมาในโลกเราถึงจะออกจากโลกเห็นใหม่ เวลาเราพูดเมื่อไหร่ เวลาเขาบอกว่า “ธรรมะเป็นธรรมดา” ธรรมดาเห็นใหม่ การเกิด การแก่ การเจ็บ การตาย ก็ต้องเป็นธรรมดา

แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเที่ยวสวนตั้งแต่เป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เห็นขมพุดมาแสดงตนให้ดู เห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย มันต้องมีตรงข้าม มันต้องมีไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย ไม่ใช่เห็นเกิด แก่ เจ็บ ตาย แล้วเป็นธรรมดา มันก็เป็นธรรมดาเห็นใหม่

เราอยู่กับโลก เรามาจากโลก เราเกิดมาจากพ่อจากแม่ พ่อแม่นะเป็นโลก กามคุณ ๕ แต่เพราะกามนั้นเราเอามาทำคุณประโยชน์ ถ้ากามคุณ ๕ สืบต่อกับทางโลกไป มันก็เป็นเรื่องธรรมดา เป็นเรื่องของโลกไป แต่ถ้าเป็นเรื่องของธรรมเห็นใหม่ เราเกิดมาจากโลก เกิดมาจากกาม เกิดจากพ่อจากแม่ แล้วเราก็มารวมจากอุปัชฌาย์อาจารย์ แล้วเราก็ประพฤติปฏิบัติกันนี้ให้เกิดในธรรม

ถ้าใจเป็นธรรมนะ พระที่ดี พระที่ประเสริฐ ทุกโลกเขาต้องการ เขาแสวงหา ดูทางวัดถุณะ พระประธานถ้าเป็นพระอิฐพระปูน พระที่ดี พระพุทธรูปเป็นสิ่งที่ดี แต่มันก็ยังมีขึ้น แต่มันก็ยังชำรุด มันต้องซ่อมบำรุงรักษา แม้แต่เป็นทองเหลือง แม้แต่เป็นสำริดเห็นใหม่ เขาก็ต้องดูแลรักษา

เพราะฉะนั้นพระที่จะเป็นโลก จะดีขนาดไหนก็ต้องบำรุงรักษา แต่พระที่ดี พระในหัวใจ ถ้าเป็นพระอริยบุคคลเห็นใหม่ โสดาบัน สกิทาคามี อนาคามี อรหันต์ ไม่มีการ

ซ่อมบำรุง ถึงที่สุดแห่งทุกข์แล้วจิตนี้พ้นจากทุกข์ไปโดยธรรมชาติของมัน คือสัจจะความจริง แต่ไม่ใช่เป็นธรรมที่มันจะเป็นไปโดยธรรมชาติ มันเป็นโดยการกระทำนะ

เราถึงต้องแสวงหา เราถึงต้องฝืนกับแรงดึงดูดของโลก เวลาเขาส่งจรวดไปในอวกาศ เขาต้องพ้นออกจากวงโคจรของโลก นี่ก็เหมือนกัน เราประพฤติปฏิบัติเพื่อพ้นจากแรงดึงดูดของกิเลสไป โลกคือโลกทัศน์ โลกคือหมู่สัตว์ โลกเขาเรียกเป็นสัตว์โลก แต่ในธรรมะโลกคือภพ โลกคือโลกทัศน์ โลกคือสิ่งปฏิสนธิจิต เพราะมีเราถึงมีโลก

เราจะเกิดหรือไม่เกิดมันเป็นสภาวะแบบนี้ละ ถ้าเราไปเกิดบนกามภพ รูปภพ อรูปภพเห็นใหม่ กามภพตั้งแต่เทวดาลงมา รูปภพ อรูปภพคือเกิดเป็นพรหม โลกก็เป็นอยู่นี้แล้ว นี่เป็นโลกทางวัตถุ

ถ้าโลกทางธรรมะ โลกเห็นใหม่ สัตตะผู้ข้อง โลกคือหัวใจของเรา พระที่ดี สิ่งที่ดี กัตถุญกตเวทีเป็นเครื่องหมายของคนดี คนดีนะเขารู้จักคุณคน รู้จักที่สูงที่ต่ำ เขารู้ไปหมด เพราะสิ่งนั้นเป็นเครื่องหมายของคนดี

พระดี พระพุทธรูปดี ยังต้องรักษา ต้องทำความสะอาด หัวใจที่ดีเราต้องทำให้สิ่งที่ดีๆ เกิดขึ้นมากับเรา อาศัยความดีนะ เวลาประพฤติปฏิบัติเห็นใหม่ ข้ามพ้นทั้งดีและชั่ว สิ่งที่เป็นคุณงามความดีดีคนนะ คนเราติดชั่ว คนชั่วมันมีสิ่งตรงข้ามคือความดี เห็นได้ว่าชั่วเป็นอย่างหนึ่ง ดีเป็นอย่างหนึ่ง

แต่คนถ้าเป็นคนดี ติดในดีเห็นใหม่ ติดดี ถ้าความดีนั้นเป็นความดีใหม่? เป็นความดีเป็นความดี แต่ความดีในการประพฤติปฏิบัติมันต้องข้ามพ้นทั้งความดี เพราะความดีที่เรายึดแล้วเห็นใหม่

บันไดขั้นที่ ๑ เราจะก้าวเข้าบ้านเรา บันไดเรามี ๑ - ๘ ขั้น พอก้าวขึ้นบันไดขั้นที่ ๑ แล้ว เราจะไม่ก้าวขึ้นบันไดขั้นที่ ๒ ขั้นที่ ๓ เราจะขึ้นถึงบ้านเราได้อย่างไร ความดีที่ดีกว่านี้ ความดีที่ว่าเป็นความดี ความดีของโลกคือสิ่งที่เป็นวัตถุ ความดีของเราเห็นใหม่ ผู้ที่บริหารจัดการ ผู้ที่เป็นผู้อำนวยการองค์กร ความดีของเขาจะ เขานั่งดูเฉยๆ แต่คนที่บริหารจัดการอยู่ข้างล่าง คนที่ทำงานอยู่ข้างล่าง นี่ความดี ดีคือเขาไม่ต้องทำไง เขาดีโดยหัวใจของเขาไง เขาดีด้วยความดีในหัวใจของเขา

นี่ก็เหมือนกัน ในการประพฤติปฏิบัติ ความดีมันดีหยาบๆ แต่ถ้าไม่มีดีเลย มันจะเอาดีอะไรมาเป็นเครื่องวัดว่าอะไรดีและอะไรไม่ดี ความดีของโลกเขา ความดีของเรา เห็นไหม เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา นี่ก็ความดีของเรา ถ้าความดีของเรา ดีใน ดินนอก ถ้าดินนอกเป็นวัตถุที่จับต้องได้ ดีในของเราดี เวลาเรานั่งสมาธิภาวนา ถ้าจิตเราสงบขึ้นมา ใครจะรู้อะไรกับเราแต่เทวดารู้แหละ

เทวดานะ เวลาจิตของพระที่อยู่ในป่าในเขา เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้าเป็นเครื่องญาติ เป็นสายบุญสายกรรมกันนะ เวลาเสื่อเทพ เสื่ออะไรมันจะตัวใหญ่โตขนาดนั้น เวลาเสื่อปกติเสื่อเขาก็มานะ เขามาส่งเสริมกันเห็นไหม

คำว่าส่งเสริมนะ คนที่โดนส่งเสริมกลัวแทบเป็นแทบตาย แต่คนที่มาส่งเสริมทำไมถึงว่าเป็นส่งเสริมละ เพราะว่าถ้าไม่เอาสิ่งที่หวาดกลัว เห็นไหม ชัยภูมิที่ทำงานของสมณะคือในป่าช้า ในที่สงบสงัด มันไม่ใช่ชัยภูมิของธุรกิจการค้า ธุรกิจการค้า ชัยภูมิของเขา ทำเลของเขา เขาต้องหาทำเลที่ดีๆ เขาต้องหาตลาดของเขา เขาหาแต่ที่พลุกพล่าน นั่นเป็นชัยภูมิของธุรกิจการค้า

ชัยภูมิของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ มันต้องที่สงบสงัด ที่เสียวอกใจ ที่ใจมันไม่ออกคิดนอก เวลาสายบุญสายกรรมมันจะมาส่งเสริมกัน เป็นเสื่อเทพ เป็นสัตว์ที่ทำให้เราตกใจกลัว เพราะกลัวแล้วเราไม่คิดออกข้างนอก การส่งเสริมกัน สิ่งที่เป็นคุณงามความดีที่เขาส่งเสริมกัน แต่ถ้าจิตใจเราหยาบกว่า ส่งเสริมอะไรทำให้เรากลัวจนแทบช็อกตายโน่นนะ แต่ความกลัวอย่างนี้จะทำให้เราไม่คิดฟุ้งซ่านไปข้างนอก

ถ้าไม่มีสิ่งใดควบคุมเรา จิตใจก็เล็ดค้นหาความทะยานอยาก เห็นไหม เราอยู่ในบ้านของเรา ในที่รโหฐานของเรา เราจะทำสิ่งใดก็ได้ เพราะมันเป็นสิทธิของเราในบ้านของเรา เราจะทำอะไรก็ได้เห็นไหม โจรมันจะปล้น มันจะวางแผนกัน มันก็คิดอยู่ในบ้านในที่ลึกลับซับซ้อนนั่นนะ ในหัวใจเรามันเป็นหลือบ เป็นที่ลึกลับซับซ้อนมากกว่าในบ้านอีก

ในบ้านมันยังเป็นที่รโหฐานของเรานะ แต่ในความคิดของเรา ในบ้านของเรา ในครอบครัวของเรา มันก็ยังแบ่งซอยย่อยไปอีกกว่าเป็นพ่อ เป็นแม่ เป็นลูก เป็นหลาน เป็นเหลน เป็นคนอาศัยอยู่ในบ้าน ความคิดในบ้าน ความคิดของแต่ละคนมันก็ไม่เหมือนกัน

ความคิดอันนั้น ในที่รโหฐานของแต่ละบุคคล สิ่งนี้เป็นที่ลึกลับซับซ้อน แต่
 เทวดาเขารู้ ในการประพฤติปฏิบัติของเราความคิดของเราต้องตีแผ่เรื่องนี้ ตีแผ่เรื่อง
 ความคิดของเรา ตีแผ่เรื่องหัวใจของเรา ตีแผ่ออกมาด้วยสติปัญญา ถ้ามีสติปัญญามันจะ
 จับตัวตนของเราได้ ถ้ามีสติปัญญา ใครเป็นคนคิด?

คิดออกมาเห็นใหม่ เวลาเราโกรธ เราโมโห เราทำลายเขา ทำลายเสร็จแล้วยัง
 สะใจนะ “สมน้ำหน้า!” แต่ถ้าเป็นสติปัญญา แม้แต่กรรมโนกรรมมันเกิด ความชั่วเกิดแล้ว
 เพราะมันมาทำลายเราก่อน เพราะเราโมโหโกรธา เราโกรธเขา เราจะทำลายเขา เราต้อง
 เกรียด เราต้องวางแผนจัดการเพื่อจะไปจัดการกับเขา เราทำลายเรามาตลอดเลย แต่เราไม่
 รู้ตัวนะ เราคิดว่าเราชนะคะคนใครแล้วเราจะเป็นผู้ชนะ

เป็นผู้แพ้ตั้งแต่เริ่มคิดเลย แพ้อะไร แพ้กรรมะไร ให้ค้นหาความทะยานอยากมัน
 ครอบงำหัวใจ มันทำลายเราก่อนแล้ว เพราะมันทำลายเราแล้วมันถึงทำลายคนอื่น

แต่ถ้าเป็นคุณงามความดีละ ครูบาอาจารย์ของเรา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
 เจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ธรรมนี้ละเอียดอ่อนมาก มันจะสอนเขาได้อย่างไรเห็นใหม่ ความดี
 ในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วจะว่ากล่าวจะตักเตือนเขา เขาหาว่าเรา
 เป็นคนบ้า พูดเรื่องอะไร สิ่งที่เกี่ยวข้องอะไร อะไรจะให้เจือจานคนอื่นทั้งหมดเลย แล้วเราจะ
 ใช้สอยอะไรละ นี่เขาคิดของเขาอย่างนั้นนะ

แต่ในทางโลก คุณดี คุณในสังคมนิยมเขาสอนกัน อยากจะมีปลากินใช่ไหม เรามีปลา
 แล้ว เราจะต้องเจือจานปลาให้เขาก่อน เรามีปลาตัวหนึ่ง แล้วเราจะซอปลาของเราแล้ว
 แบ่งให้ชาวบ้านเขาทั้งหมดเลย แล้วคราวหน้าเราจะมิปลากินไปตลอด

ถ้าเราเสียสละของเราเพื่ออะไร เพื่อคุณงามความดี เพื่อให้สังคมนิยมเป็นสุข ถ้า
 สังคมนิยมเป็นสุข ทุกอย่างมันก็ร่มเย็นเป็นสุข ความเป็นอยู่ของเรามันก็ดีขึ้นไปหมด
 นะ แต่ถ้าเป็นกิเลสมันให้ใครไม่ได้เลย ความตระหนี่ถี่เหนียวมันให้ใครไม่ได้ทั้งนั้น มัน
 ต้องยึดเป็นของมันทั้งหมดเลย โลกนี้ยังไม่พอมันจะไปเอาในอวกาศนะ จะไปอาศัยอยู่
 ในโลกพระจันทร์กันนั้นแหละ คิดไปทั้งนั้น คิดแต่จะอาศัยข้างนอก แต่ไม่ได้คิดถึงหัวใจ
 ของตัวเองเลย

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอาที่นี้ละ กลับมาที่นี้ เราเป็นพระ เป็นผู้ประเสริฐ พระที่ดี ความดีเห็นใหม่ โลกเขายังมีความดีของเขา ความกตัญญูทเวทที่เป็นความดีของโลกเขา การอยู่ในครอบครัว ผู้ที่รักษานะ พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ของเรา เราดูแลรักษาของเราเพราะอะไร? พระอรหันต์ของลูก

ในบ้านของเราพ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูกนะ แต่ไม่เป็นพระอรหันต์ของสาธารณชน เพราะอะไร พ่อแม่ของเรายังมีความโลภ ความโกรธ ความหลงอยู่ แต่พ่อแม่ได้คลอดเรามา พ่อแม่ได้เลี้ยงดูเรามา บุญกุศลอันนี้ถ้าพูดถึงทางลิขสิทธิ์ร่างกายของเรา เป็นของพ่อแม่หมดเลย ดีเอ็นเอไปตรวจสิ กรรมพันธุ์เป็นของพ่อแม่หมดเลย แต่จิตใจไม่ใช่

จิตใจเห็นใหม่ ปฏิสนธิจิต จิตอยู่ในไข่มงมารดา ถ้าพ่อแม่ในบ้านของเรา กตัญญูทเวท การแสดงออก การเลี้ยงดู การเอาใจเอาใจเห็นใหม่ ไม่ขึ้นใจ ไม่ทำให้ท่านเสียอกเสียใจ เลี้ยงหัวใจสำคัญกว่าเลี้ยงร่างกายนะ เลี้ยงร่างกายใครก็ดูแลได้ รัฐบาลเขาแจกให้ ผู้แต่ผู้แก่เขามีเบี้ยเลี้ยงชีพนะ แต่หัวใจใครจะเลี้ยงได้ ถ้าไม่ใช่ลูกเราพ่อแม่ไม่มีความสดชื่นไม่มีความดีใจหรอก แต่ถ้าเป็นลูกของเรานะ ดูแลแค่เล็กน้อย เหลียวตามามองแม่ก็ชื่นใจแล้ว เห็นใหม่ นี่พระอรหันต์ของลูก เพราะเราเกิดมามีบุญคุณมาก

แต่ถ้าการดูแลรักษา เรื่องของโลก แต่ถ้าพระอรหันต์ของธรรม ใจอันนั้นไม่มี โลก ไม่มีโกรธ ไม่มีหลง ไม่มีความหลงในตัวเอง ไม่มีอวิชา พอไม่มีอวิชา มันจะรู้จบกระบวนการเลยนะ เราอยู่กับโลกโดยไม่ติดโลก เราอยู่กับโลกแล้วเกิดกับโลก จิตนี้ห้ามไม่ได้ จิตนี้ไม่เคยตาย

จิตเวียนตายเวียนเกิดในสถานะของมนุษย์ เทวดา อินทร์ พรหม เป็นสัตว์เดรัจฉาน นรกอเวจี ขณะได้ภพชาติใด จิตดวงเดียวไปได้ทุกภพทุกชาติ ไม่ใช่เกิดพร้อมกันนะ เกิดชาติเดียว เกิดปัจจุบันชาติชาติใดชาติหนึ่ง แต่ขณะที่ตายจากชาตินั้นไป ไปอดีตอนาคต มันจะเวียนไปในบุพเพนิวาสานุสติญาณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวิชา ๓

จิตเวียนตายเวียนเกิดไปตามประสาของจิต ถ้าไม่มีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันก็จะเวียนตายเวียนเกิด เพียงแต่ว่ามีคุณธรรมในหัวใจ ถ้ามีคุณงามความ

ดี มีศาสนาหรือไม่มีศาสนา แต่ถ้าเขาทำดีของเขา ผลดีก็ตอบแทนของเขา มันเป็นผลของวิญญูเห็นใหม่

ความคิดความไม่ดีในวิญญู ความคิดในวิญญูคือความคิดในธรรมชาติของจิตที่มันคิดได้ มันแสวงหาได้ ที่มันมีศักยภาพที่มันจะคิดได้ จิตดีจิตชั่วเป็นสถานะเห็นใหม่ คุณติคุณพระโพธิสัตว์เกิดเป็นสัตว์เดรัจฉานก็เป็นหัวหน้าสัตว์ เกิดเป็นอะไรต่างๆ สร้างแต่คุณงามความดีมาตลอด ถ้าพระพุทธเจ้าพยากรณ์แล้วนะ ต้องถึงพระพุทธเจ้าแน่นอน

คำว่าถึงพระพุทธเจ้าหมายถึงว่า จิตนี้มันสร้างบุญญาธิการถึงที่สุด มันไปแต่สิ่งที่ดีแล้ว เพราะพระพุทธเจ้าพยากรณ์แล้ว “ไปในสิ่งที่ดีๆ” ความดีสะสมไป คุณงามความดีสะสมไปตลอด ผลที่ตอบมันดีมาตลอด มันจะไปทางไหนล่ะ? ถึงผลจะตอบดีตลอด ถึงที่สุดแล้วจะต้องไปตรัสรู้เองเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรัสรู้เองโดยชอบ ไม่ได้ตรัสรู้แบบพระอรหันต์ในสมัยปัจจุบัน

เป็นพระอรหันต์แต่ไม่ชอบ ไม่ชอบเพราะอะไร เพราะหันของกิเลสใจ มันหันลงหาผลประโยชน์ หันออกมาหาตัวตนคนเดียว ไม่ได้หันไปถึงเรื่องของสาธารณะ เรื่องของสังฆะความจริง จิตที่เป็นสาธารณะ สมบัติที่เป็นสาธารณะ เป็นที่ใช้สอยของสาธารณะ แต่จิตของเรา พระอรหันต์เป็นพระอรหันต์ของเรา จิตที่เป็นพระอรหันต์แล้ว มันอยู่ในสมบัติสาธารณะ อยู่ในร่างกาย ร่างกายนี้เป็นของสาธารณะ ร่างกายนี้เป็นของวิญญู

เวลาเราตายไปแล้วร่างกายทิ้งไว้ในโลกนี้นะ สัตว์มันมีคุณค่า เวลามันตายไปร่างกายมันเป็นอาหารของสัตว์โลก แต่มนุษย์ตายแล้วจะมีใครกินมัน นอกจากพวกแมลงพวกหนอน มันมาเจาะมาไชไง มนุษย์ตายทิ้งไว้วันะ นี่สมบัติสาธารณะคือร่างกายของมนุษย์ แต่จิตใจไม่ใช่เป็นสมบัติสาธารณะ จิตใจมันอยู่ในอำนาจของมาร อยู่ในอำนาจของกิเลส ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้ามาทำลายตรงนี้ ถ้าทำตรงนี้ได้ ผู้ที่มีสติปัญญา มีการรู้ก้อน มีการรักษา เพราะเราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา พุทธศาสนา สอน

เราเกิดมาในพุทธศาสนา เราเป็นฆราวาส เราเห็นโทษเห็นภัยในวิญญู ในโลก การเกิดการตายที่เป็นไปโดยกรรม เป็นไปโดยสาธารณะ เราพยายามจะรู้ก้อน เรา

พยายามจะหาธรรมะเพื่อต่อสู้กับมัน ถ้าต่อสู้กับมัน เราสละสิ่งที่เป็นสิทธิเสรีภาพในทาง
ธรรมของโลกมนุษย์

สิทธิเสรีภาพ มีสิทธิ มีคุ้มครอง มีครอบครัว ไม่ทำผิดกฎหมาย นี่คือสิทธิโดยชอบ
ธรรม เราเสียสละมาเป็นภิกษุ มีธรรมวินัยเป็นที่ปกป้องรักษา ถือพรหมจรรย์ สิ่งต่างๆ ที่
โลกเขามีกัน เราไม่มีกับเขา ที่โลกเขามีกันตามสิทธิ เราเสียสละเรื่องนี้มาแล้วเพื่อมาถือ
พรหมจรรย์ เพื่อย้อนกลับเข้ามาค้นกระแสเรื่องของหัวใจ

เราบวชเป็นพระแล้วเรายังเสียสละความสะดวกสบายในวัดในวา ออกหาที่สงบ
ออกหาที่วิเวกเพื่ออะไร เพื่อจะค้นหาตัวเราเองให้ได้ ถ้าค้นหาตัวเราเองให้ได้เห็นไหม
พระที่ดี พระที่ดีเกิดในการกระทำในข้อวัตรปฏิบัติที่ดี ถ้าพระที่ดี พระที่ดีมาจากไหน?

พระหล่อ เขาไปหล่อกันที่โรงหล่อ เขาต้องทำอุณภูมิให้ได้ หล่อแล้วต้องไม่
แตก ไม่ร้าว ไม่มีสิ่งต่างๆ นั่นเป็นพระที่ดีที่ว่าเขาหล่อแล้วเป็นสิ่งประโยชน์ที่เขาเอาไว้
เป็นรูปเคารพ

แต่พระที่ดีของเราเกิดจากข้อวัตรปฏิบัตินะ พระที่ดีของเราเกิดจากการกระทำ
เกิดจากการตั้งสติสัมปชัญญะในหัวใจของเราละ พระที่ดี พระที่ข้างนอกเห็นไหม เรา
ต้องคอยรักษานะ เดี่ยวฝุ่นมันเกาะ เดี่ยวมีความสกปรก เราต้องไปทำความสะอาด
ตลอดเวลา จิตของเราถ้ามันสะอาดแล้วจะเอาอะไรไปรักษามัน ถ้ามันสะอาดบริสุทธิ์ขึ้น
มาแล้ว มันสกปรกเฉพาะร่างกายนี้แหละ สกปรกเพราะสิ่งที่เป็นเหตุเป็นไคลเป็นจี จี
เห็งือ จีไคล

แต่ถ้าเป็นหัวใจ ความโกรธ ความหลง สิ่งนี้เป็นกิเลสตัดหาความทะยานอยาก
เราทำความสะอาดแล้วให้เป็นพระที่ดีขึ้นมา เราต้องทำที่นี่ พระที่ดีการแสดงออกมันจะดี
ออกมา

ตาเป็นหน้าต่างของใจ การเคลื่อนไหว การแสดงออก มันแสดงออกถึง
กิจกรรมารยาท มันเป็นการแสดงออกของจิต จิตมันแสดงออกจากการเคลื่อนไหวของเรา
ถ้าการเคลื่อนไหว เห็นไหม ผู้ที่สงบสงัด ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา การเคลื่อนไหว การ
อยู่ของเขา มันจะส่งผลถึงสติสัมปชัญญะตลอดเวลา

เราอย่าให้พลังผลอติ เราตั้งสติของเราเห็นใหม่ การเคลื่อนไหว การดำรงชีวิตของเรา ความเป็นอยู่ของเรา เราต้องมีสติขึ้นมา ถ้าเราเห็นคุณขึ้นมาเราจะบังคับตัวเราตลอดเวลา การบังคับ การต่อสู้กับกิเลส มันเป็นคนสมบัติ มันเป็นคนมรรค แต่ถ้าเป็นทางโลกเห็นใหม่ มันเป็นคนลำบาก เราจะไปอยู่ที่ไหนก็แล้วแต่ เราจะหาแต่ที่อยู่ที่ดีสบาย ที่ทำแล้วไม่มีใครคอยบังคับ เพราะเราบังคับตัวเราไม่ได้ เราถึงต้องหาครูบาอาจารย์ช่วยบังคับเรา ก็เราบังคับตัวเราไม่ได้ จิตใจเราอ่อนแอ

แต่ถ้าคนที่มีความซื่อสัตย์ในหัวใจนะ เขาจะมีความเข้มแข็งของเขา เขาว่าการบังคับอย่างนี้มันจะเกิดประโยชน์อะไร คุณ หน้าที่การงานเห็นใหม่ เราทำธุรกิจ ทำการค้าต่างๆ ถ้าสินค้าเราได้ขายออกไป เราได้วางบิลขึ้นมา เราจะได้เงินกลับมาทั้งนั้น แต่ถ้าเราวางบิลแล้วเก็บเงินไม่ได้ล่ะ? เขาถือโกงล่ะ? เราก็ไม่ได้สิ่งใดกลับมา

ในการประพฤติปฏิบัติ ถ้าจิตใจอ่อนแอการประพฤติปฏิบัติจะล้มเหลวตลอด สิ่งใดจะไม่ได้ติดมือเราเลย เราตั้งใจขนาดไหนปฏิบัติแล้วจะไม่มีอะไรติดไม้ติดมือมาเลย แต่ถ้ามีสติสัมปชัญญะ เหมือนเราทำธุรกิจเห็นใหม่ ถ้าลูกค้าเรา ลูกค้านั้น เขาตอบสนองเรา ด้วยธรรมทั้งหมด

นี่ก็เหมือนกัน การตอบสนองด้วยธรรมทั้งหมดมันอยู่ที่การกระทำของเรา อยู่ที่อำนาจวาสนาของเรา ถ้าเราไม่ได้สร้างอำนาจวาสนามากขนาดนั้น เราทำสิ่งใดจะมีอุปสรรคขัดขวางเรามากน้อยขนาดไหน อุปสรรคขัดขวางมันเป็นการกระทำของจิตทั้งนั้นนะ

กรรมจัดสรร ธรรมะจัดสรร กรรมจัดสรรมันก็มีแต่เวรแต่กรรม ธรรมะจัดสรร ธรรมมันมีคุณค่าอยู่แล้วไง แต่เราเข้าไปไม่ถึงสังขาร เราไม่มีแต่กรรม กรรมดีกรรมชั่วที่มันมากคอยบังคับบัญชาไป

กรรมดีกรรมชั่วมันฝืนเราตลอดเวลาเห็นใหม่ คุณการประพฤติปฏิบัติ การนั่งสมาธิภาวนานี้ มันมีอะไรสะดวกสบายบ้างล่ะ? มันมีแต่ความทุกข์ยากนะ มันมีแต่การทรมานตน มันมีทั้งทรมานทั้งไม่ทรมาน มันมาจากไหนล่ะ? คำว่าทรมานตนคือความลำบาก

แต่ถ้าเราบอกทรมาณกิเลสละ กิเลสมันอยากกินอ่อม นอนอุ่น นอนสะดวกสบาย ของมันนะ นอนสะดวกสบายกิเลสมันก็ยิ่งพอใจ มันก็ยิ่งเคยชิน สิ่งต่างๆ มันยิ่งหมักหมม มันยิ่งนอนจมเห็นใหม่ แล้วพระที่ดีมันจะเกิดขึ้นได้อย่างไร มันก็จะมีแต่พระที่เป็นสนิม พระที่มีแต่ความรกชฎของพระองค์นั้น

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อข้อวัตรปฏิบัติของเรา เราไม่ทำของเราละ สิ่งต่างๆ เราทำของเรา คำว่า “ข้อวัตร” เราต้องศึกษานะ ข้อวัตรของใคร? ถ้าข้อวัตรของธรรมในองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นใหม่ การวะ ๖ เริ่มประชุมพร้อมกัน เลิกประชุมพร้อมกัน ลงประชุมพร้อมกัน สิ่งต่างๆ เห็นใหม่ เก็บรักษา

ดูสิ บุพกิจ เดี่ยวสวดปาติโมกข์ บุพกิจนะ “สาธุ.. สาธุ..” ได้ทำหรือเปล่า บุพกิจกิจของสงฆ์ บุพกิจได้เตรียมที่ ได้ปูอาสนะ ได้เตรียมน้ำ ได้เตรียมต่างๆ นี่คือบุพกิจนะ เดี่ยวสวดปาติโมกข์เขาจะถามเลย พระได้ทำหรือเปล่า สาธุตลอด.. สาธุตลอด.. สาธุคือการกระทำ เราได้ทำกิจนั้นหรือเปล่า

นี่คือข้อวัตรปฏิบัติใด กิจที่เราต้องทำ เราจะมานั่งกันอยู่ที่นี่ อาสนะมันจะลอยมาจากฟ้าหรือ? ทุกอย่างจะมีคนมาบริการให้หรือ? มันเป็นกิจของสงฆ์ทั้งนั้น เวลาสวดบุพกิจ เราไปตั้งญัตติสวดปาติโมกข์

สวดปาติโมกข์นี่คือธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่บัญญัติไว้ แล้วเราเป็นพระเราจะต้องทำตามนั้น คำว่าทำตามนั้นมันเป็นรัฐธรรมนูญของสงฆ์ ปาติโมกข์เห็นใหม่ ในพระวินัย ๒๑,๐๐๐ ข้อ ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ ๒๑,๐๐๐ ข้อในศีลนะ แล้วยังมีมหาปเทศ ๔

“สิ่งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้บัญญัติ แต่มันเข้ากับบัญญัติ ให้ถือว่าบัญญัติ” สิ่งที่ไม่ได้บัญญัติถ้ามันเข้าได้กับสิ่งที่บัญญัติ โลกมันจะเจริญ โลกมันจะเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา

ถ้าโลกเปลี่ยนแปลงไปตลอด “สิ่งที่ไม่ได้บัญญัติ ถ้ามันเข้าได้กับไม่บัญญัติ ถือว่าไม่บัญญัติ” นี่มหาปเทศ ๔ ยังตัดสินธรรมวินัยต่อไปข้างหน้าอีกนะ มหาปเทศ ๔ ว่าโลก

เขาทำกันอย่างไร? เราอยู่ในศาสนาเราจะทำตัวกันอย่างไร? ไม่ใช่ว่า เดียวนี้โลกเจริญๆ พระจะอ่อนแอไปหมด โลกเจริญมีแต่ไฟ โลกเจริญมีแต่เอาไฟมาเผาเผาภิกษุเรา

แต่ถ้าธรรมะเจริญละ ถ้าธรรมะเจริญหัวใจเรามีที่พึ่งที่อาศัย ธรรมะเจริญ สิ่งที่เจริญขึ้นมาเรายอมรับไง เราลงใจองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าใจมันลงธรรม คนใจลงธรรม สิ่งใดมันไม่ทำ ไม่ฝืน ถ้าฝืนไปมันโต้แย้งกับธรรมของพระพุทธเจ้า แล้วเราจะแสวงหาสิ่งที่เป็นธรรมขึ้นมาในหัวใจของเราได้อย่างไร

ถ้าเราเชื่อมั่นแล้วเห็นไหม คุณติ เราเป็นชาวพุทธ เราเกิดมาในพุทธศาสนา ทุกคนยังน้อยเนื้อต่ำใจนะ ถือว่าเป็นชาวพุทธ ทำอะไรก็เป็นกรรมไปหมดเลย แล้วชีวิตก็ไม่เจริญรุ่งเรืองกับเขา คุณติ เขาไม่นับถือศาสนาใดเลย ทำไมเขาเจริญเอวๆ

มันเจริญจริงหรือเจริญปลอม ถ้าเจริญปลอม สิ่งที่เขาได้อยู่มั่น ได้มาโดยเป็นสมบัติของเขาหรือเปล่า? เดียวนี้โลกเขาได้มาด้วยวิธีการหลากหลายมาก แล้วได้มาเป็นของเขาหรือ? ของยืมก็ได้ ของใช้สอยของเขา มันเป็นของเขาหรือเปล่า? แต่เราไปดูที่เปลือก คำว่าเจริญมันมองด้วยสายตาภายนอก แต่ถ้าเป็นธรรมนะคำว่าเจริญคือหัวใจที่มันมีความสุข!

หัวใจที่โลกปัจจัยเครื่องอาศัย มันจะบกพร่องอย่างไรก็แล้วแต่ แต่หัวใจของเราเรารู้ตัวของเราว่าเราไม่เป็นหนี้ใคร เราอยู่ด้วยความรื่นเริงอาหาญของเรา เราอยู่ในสังคมด้วยไม่มีบาดแผล มือที่ไม่มีแผลจะไปจับสิ่งใดก็ไม่มีความโทษกับมันทั้งนั้น มือของใครมีแผลไปจับสิ่งใดมันมีแต่ความเร่าร้อนในหัวใจทั้งนั้น

แล้วเราว่าโลกเจริญ เราเห็นว่าโลกเขาเจริญกัน โลกนี้เจริญไปหมดเลย คุณติ คุณสังคมโลกในปัจจุบันนี้ รถที่วิ่งในตลาดนะ ใครเป็นเจ้าของ บริษัทไฟแนนซ์เป็นเจ้าของหมดเลย! แล้วว่าเจริญ เป็นจี่ข้าหมดเลย ขับรถป้อๆ เลย แต่ไม่มีใครเป็นเจ้าของสักคัน แล้วว่าโลกเจริญ

เราไปมองกันที่เปลือกนะ เราไม่มองความเร่าร้อนในหัวใจ จิตคนที่ขับรถอยู่มันมีความทุกข์ความร้อนอยู่แค่นั้น ความทุกข์ความร้อนอันนี้ มันจะเป็นคุณงามความดีหรือเป็นโทษ ถ้าเป็นโทษ โลกเจริญ เจริญโดยเป็นเรื่องของโลก แต่ไม่เจริญโดยธรรม ถ้า

เจริญโดยธรรมเห็นใหม่ เราทำหน้าที่การงานของเรา เราจำเป็นต้องใช้ใหม่ ถ้าเราไม่จำเป็นต้องใช้ เราก็ไม่ต้องไปหาไฟมาเผาตัวเราเอง เราจำเป็นต้องใช้ เราก็เอาแต่สิ่งที่เราจำเป็นต้องใช้กับเรามา

นี่ก็เหมือนกัน เราเป็นพระเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มีอะไรจำเป็นใหม่ มีแต่ปัจจัยเครื่องอาศัยเท่านั้น สิ่งใดที่ยังไม่จำเป็น.. ถ้าจำเป็นเห็นใหม่ ของกลางมี ของสงฆ์ ในคลังเรามี อยากได้อะไรล่ะ? ปัจจัย ๔ ปัจจัยเครื่องอาศัย บริหาร ๘ มีพร้อมไปหมด ถ้าเราฝึกฝน เราหัดตัด หัดเย็บ หัดรักษาของเรา

ถ้าเราหัดรักษาของเราเห็นใหม่ คุณิ บริหารของเรามันจะเสียหายไปไหน เราพร้อมที่จะซ่อมแซมได้ตลอดเวลา ถ้าบริหารของเราเรารักษาได้ทั้งหมดเลย เราจะไปตื่นตื่นไปกับอะไร ของเสียหายชำรุดเดี๋ยวนี้เราจะแก้ไขเดี๋ยวนี้ เราจะไม่เป็นจี๋เข้าใครเลย! เราจะอยู่แบบอิสสระเสรี เราจะไปไหนก็ได้ จะอยู่ที่ไหนก็ได้ เราจะไม่ต้องพึ่งพาอาศัยใครเลย เห็นใหม่ เราบวชมาแล้วเราจะพึ่งพาอาศัยใคร เพราะเราอยู่ในโลก เราติดอยู่ในโลก ใช้ใหม่

ในสโมสรสันนิบาตทุกดวงใจว่าแห้ว ไม่มีดวงใจไหนเลยที่มีความสุข แล้วเราเสียสละออกมาแล้ว เป็นนกมีปีกกับหาง เราบวชมาแล้ว ในชีวิตของเราเป็นอิสรภาพมาก เราจะหาอะไรเป็นเครื่องอยู่เครื่องอาศัยของเรา เครื่องอยู่อาศัยเราไม่ต้องไปเดือดร้อน เราพอของเรา

ถ้าปัจจัย ๔ บริหารไม่เดือดร้อน ย้อนกลับมาแล้ว แล้วใจเดือดร้อนใหม่ ใจมีที่พึ่งอาศัยหรือยัง ถ้าใจไม่มีที่พึ่งอาศัย ใจจะเอาอะไรเป็นที่พึ่ง เห็นใหม่ พระที่ดีคือพระของเรา คือตัวเราเอง คือความดีของเราเอง ความดีของคนอื่นเป็นความดีของอื่น ใครจะติฉินนินทา ใครจะส่งเสริมขนาดไหน มันไม่มีประโยชน์อะไรกับเราเลย มันไม่ใช่มรรคญาณ มันไม่ใช่สังขารที่ที่จะทำให้เราพ้นจากกิเลสไปได้

การที่จะพ้นจากกิเลสไปได้มันเกิดจากมรรคญาณ คือความเห็นจากหัวใจของเราเท่านั้น ปัญญาที่เกิดจากจิตของเราที่สงบเป็นสมาธิเข้ามา พระดี! พระดี! ใครจะติ ใครจะชมว่าพระชั่วพระเลวขนาดไหน มันเป็นสายตาของโลก ไม่ต้องไปสนใจทั้งสิ้น

โลกปัจจุบันนี้ถ้าพระองค์ไหนมีศักยภาพ มีคนมาหามากมายนัก มีเครื่องยนต์ กลไก มีเครื่องใช้ไม้สอยอุดมสมบูรณ์เป็นพระที่ดี เขาไม่รู้หรือว่าสิ่งนั้นเป็นภาระหน้าที่ที่เขาต้องแบกหาม เป็นความทุกข์อย่างยิ่ง!

พระที่ดีเห็นไหม มีบริวาร ๘ เวลาหลวงปู่ฉันนิพพานไป ในวัดมีเงินไม่ถึง ๖๐๐ บาท ในวัดไม่มีตั้งแม้แต่สลึงเดียว นี่พระที่ดี! ไม่มีอะไรเป็นสมบัติส่วนตัวเลย ไม่มีอะไรเป็นสมบัติที่ต้องรักษาเลย แต่เทวดา อินทร์ พรหม เคารพนับถือศรัทธา นี่แหละภิกษุของเราจะแสวงหาที่พึ่งที่อาศัย พระหรือฆราวาสจะเข้าไปหาหลวงปู่ฉัน ต้องเดินเข้าไป จะต้องแสวงหาเข้าไปหาท่าน ทั้งๆ ที่ท่านไม่มีสมบัติอะไรเป็นสมบัติโลกที่จะอวดกันเลย

แต่ท่านมีสมบัติของพระ ท่านมีคุณธรรมในหัวใจของท่าน ท่านมีธรรมในหัวใจของท่าน ท่านมีธรรมที่จะแผ่แผ่สัตว์โลกเห็นไหม ตั้งแต่เทวดา อินทร์ พรหม ลงมาเลย ใครก็ได้ ที่มีความทุกข์ ที่ต้องการหาสัจธรรม เป็นผู้ชี้แนะถูกผิดของโลกเขา ชี้แนะถูกผิดของหัวใจ

ถ้าสิ่งที่ชี้แนะถูกผิด ถ้าหัวใจไม่รู้จริงจะเอาอะไรมาชี้แนะเขา สิ่งที่จะชี้แนะเขา มันต้องอยู่ในหัวใจของเราซะก่อน เพราะสิ่งที่เป็นคุณธรรมในหัวใจของเรา มันต้องเกิดจากการกระทำ เราไม่เคยมีการกระทำกันมา เราขี้บรดไม่เป็น ขึ้นไปบรด เราก็อบรดไปไม่ได้ เราว่ายน้ำไม่เป็น ตกน้ำเราก็อว่ายน้ำไม่ได้

สิ่งที่เราฝึกหัดจนจากที่ว่ายน้ำเป็น จากดวงจิตนี้ที่มันอยากแหวกว่าย อยากพ้นจากโอฆะ พ้นจากวัฏฏะ พ้นจากสิ่งต่างๆ ขึ้นไปจนมีอิสรภาพ นี่พระที่ดี! พระที่ดีมันบอกนะ เทวดา อินทร์ พรหม มาจะฟังธรรมข้อไหนล่ะ? จะฟังธรรมอะไร? จะฟังอริยสัจของใคร? เอาอริยสัจของฆราวาส เอาอริยสัจของภิกษุ เอาอริยสัจของพระอริยบุคคลชั้นไหน? โสดาบัน สกิทาคามี อนาคามี อรหันต์ อริยสัจอย่างนี้อริยสัจของใคร? อริยสัจแต่ละชั้นมันไม่เหมือนกัน

โสดาบันพูดได้แค่ขั้น โสดาบัน แต่ไม่เข้าใจเรื่องของขั้นสกิทาคามี ขั้นอนาคามีก็ไม่เข้าใจ ขั้นอรหันต์ก็ไม่เข้าใจ ถ้าเป็นขั้นพระอรหันต์จะเข้าใจขบวนการของมันทั้งหมด

หลวงปู่มั่นท่านมีคุณธรรม ท่านเป็นพระที่ดีของท่าน ท่านมีหัวใจของท่านเป็นสิ่งที่ดี คุณธรรมอันนี้เกิดมาจากไหนล่ะ? คุณสิ ขันบรดได้ ว่ายน้ำเป็น ทำทุกๆ สิ่งได้ ทำก็ทำได้แล้ว สิ่งที่เกิดขึ้นมามันจะลำบากกลับไปไหน

แต่ของเราเนะ เราว่ายน้ำไม่เป็น เราจะลงน้ำก็มีแต่เครื่องชูชีพเต็มตัวไปเลย แล้วเราก็แหวกว่ายกันไป แล้วเราก็บอกว่าเราว่ายน้ำได้ ว่ายน้ำอย่างนี้มันลอยมาจากเครื่องชูชีพนะ มันไม่ใช่ว่ายน้ำมาจากการทรงตัวของเรา

การทรงตัวของเราเห็นไหม การทำสมาธิ ถ้าทำจิตตั้งมั่นได้ การทรงตัวของจิตมันเกิดขึ้นมาได้ การแหวกว่ายไปเข้าสู่ฝั่งโดยที่ไม่ต้องมีการแหวกว่าย ยืนบนฝั่งนั้น นี่ไงวิธีการเห็นไหม นี่พระที่ดี ข้อวัตรปฏิบัติมันข้อวัตรปฏิบัติจากภายนอกนะ แต่ข้อวัตรปฏิบัติมันจะฟุ้งมาถึงกิริยามารยาท มันจะฟุ้งมาถึงการกระทำของเรา

ถ้าการกระทำของเราดีขึ้นมา เรามีข้อวัตรปฏิบัติดีขึ้นมา มันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมาจากหัวใจเห็นไหม ของจากภายนอกมันจะเป็นของจากภายใน ของจากภายในนะ นี่พระดี พระพุทธรูปมันเป็นสิ่งที่จะต้องแสวงหา ต้องบำรุงรักษา

พระที่ดีของเราเนะ มันจะทุกข์ยาก พระพุทธรูปก็ต้องหาวัตถุ คุณสิ เขาต้องหาลิงมาหล่อหลอมขึ้นมา จะเทขึ้นมาเป็นพระพุทธรูปองค์นั้น เราจะปฏิบัติขึ้นมา จิตของเรามันอยู่ไหนล่ะ? ความสงบของจิต ตัวจิตมันอยู่ไหน? ตัวเริ่มต้นของความคิด ความคิดที่มันเป็นสิ่งแสวงหาสิ่งที่เป็นความทุกข์มาใส่ตัวเรา มันเกิดขึ้นโดยธรรมชาติของมัน มันเกิดขึ้นโดยสัญชาตญาณของมัน โดยธรรมชาติ โดยสัญชาตญาณของมัน มันมีอยู่อย่างนั้นเอง

แต่มันมีกิเลสตัดหาความทะยานอยากบังคับขับไล่มันไป แต่ถ้าเวลาสิ่งที่เป็นสัญชาตญาณ ธรรมชาติที่มันมีอยู่ แต่เรามีสติสัมปชัญญะเปลี่ยนแปลงมันให้คิดถึงพุทธโฆให้มีสติสัมปชัญญะตามความคิดไป ให้มันหยุดยั้งของมัน มันเกิดดับโดยธรรมชาติของมัน สิ่งที่มีสัญชาตญาณมันมีของมัน แต่มันก็มีเกิดดับของมัน

ตัวจิตนี้เป็นตัวหนึ่ง เรามีสติสัมปชัญญะตามความคิดนี้ไป นี่พระดี พระดีคือพระรู้จักวิธีการ รู้จักหล่อหลอมให้จิตนี้ให้มันตั้งมั่นขึ้นมา หล่อหลอมขึ้นมาให้จิตนี้มันมีการกระทำของมันขึ้นมา เหมือนกับเขาหล่อพระขึ้นมาแต่ละองค์เห็นไหม

การหล่อพระจากข้างนอกมันของง่าย ๆ เราหาเงินหาทองมา เราไปจ้างเขา เขาหล่อได้อยู่แล้ว แต่การสร้างพระมันข้างใครไม่ได้ หาใครสร้างมันขึ้นมาไม่ได้ แล้วมันก็เป็นพระส่วนบุคคลของเราเองเสียด้วย

การหล่อเห็นใหม่ คุณติ เขาหล่อพระกัน เขาต้องมีแม่แบบ เขาต้องมีช่างปั้น เขาต้องมีสิ่งต่างๆ พร้อมขึ้นมา ของเราใครเป็นคนทำล่ะ? สติใครเป็นคนทำ? จิตตั้งมั่นใครเป็นคนทำ? สติสัมปชัญญะใครเป็นคนทำ?

ถ้าเราทำไม่ได้ เราไม่รู้ไม่เห็น การกระทำมันจะเป็นจริงขึ้นมาได้อย่างไร ความเห็นเป็นจริงขึ้นมาเห็นใหม่ นี่พระที่ดี พระที่ดีจะมีสติ มีปัญญา มีข้อวัตร มีปฏิบัติ มีความรู้ มีความเห็น การกระทำของมันเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมา แล้วทำผิดทำถูกด้วยนะ เวลาหล่อพระขึ้นมาแล้วเสียหาย แกะออกมาพระเสียหายหมดเลย เป็นพระไม่ได้ต้องเอาไปหลอมใหม่ หล่อใหม่ ต้องปั้นแบบใหม่

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เราทำขึ้นมาเป็นสมาธิจริงหรือเปล่า ในปัญญาขึ้นมาเวลาวิปัสสนาไป ออกมามันจะเป็นความจริงหรือเปล่า เป็นความจริงหมายถึงว่า จิตมันรับรู้ จิตมันขึ้นไปเห็นใหม่ สันทิฏฐิโกมันรับรู้เองนะ เป็นปัจเจกตั้งกับจิตดวงนั้น เป็นที่รู้เอง เห็นเอง คุณติ คำรับคำราเขียนไว้อีกอย่างหนึ่งนะ เวลาประพาศปฏิบัติไปมันเข้มแข็ง มันชัดเจนกว่าตำรามหาศาลเลย

เวลาประพาศปฏิบัติ ตำรานี้อ่านไปเถอะ ศึกษาไปเถอะ งบประมาณตลอดชีวิต ไม่มีทางทำความเข้าใจได้ ไม่มีทาง! เพราะตำราเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สะอาดบริสุทธิ์ใหม่ มันสะอาดบริสุทธิ์ในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสะอาดบริสุทธิ์มาก แล้ววางธรรมและวินัยไว้ จดจำมาจากพระอรหันต์กับพระอุบาลี แล้วมาทำสังคายนา แล้วจดจำกันต่อมา แล้วจดจารึกมา

สิ่งนี้มันเป็นวิธีการที่ชี้เข้าไปหาจิต แล้วเราไปศึกษาขึ้นมาแล้วความจริงของเรามีใหม่? ถ้าความจริงของเราไม่มี มันมีความลึกลับสงสัยไหม? ความลึกลับสงสัยอันนั้นมันจะมากวนใจเราเห็นใหม่ มันก็เกิดความหลงไป ความวิตกกังวล เกิดความต่างๆ ทั้งๆ ที่ตรีกในธรรมนะ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสะอาดบริสุทธิ์ แต่กิเลสตัณหา

ความทะยานอยากของเรามันไม่บริสุทธิ์ล่ะ ก็เลศค้นหาความทะยานอยากมันสร้างภาพ
สิ่งที่สร้างภาพ สิ่งที่เกิดกังวลกันไปเห็นใหม่ ถึงจะต้องทำความเข้าใจให้ได้

ถ้าไม่มีข้อวัตรปฏิบัติ คำว่า “ข้อวัตร” มันทำให้เราไม่เครียด ตั้งแต่เข้าขึ้นมา เรา
ประพฤติปฏิบัติเห็นใหม่ เวลานั้นน้ำร้อนแล้วเราทำข้อวัตร เราทำต่างๆ แล้วข้อวัตรเราทำ
ไปเขาเรียกข้อวัตรเข้มแข็ง ข้อวัตรอ่อนแอ ถ้าข้อวัตรอ่อนแอไม่รู้สิ่งใดเลย เวลาเจอ
เหตุการณ์เฉพาะหน้า ตัดสินใจอะไรไม่ถูกเลย

แต่ถ้าเราได้ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เหตุสมควรไง คำว่า “สมควร” มันไม่ตายตัว
หรือ คำว่า “ไม่ตายตัว” มันมีตัวแปรมหาศาลเลย คำว่าตัวแปร คูสิ อาวุโส ภัณฑะ พรรษา
ต่างๆ เห็นใหม่ ความลงใจ ความเป็นไปของใจ ใจมันมีสมควรหรือไม่สมควร แล้ว
อากันตุกะมาเห็นใหม่ เขาพอใจ เขาไม่พอใจ เขาไม่ต้องการ เขาต้องการ มันมีอีก
มหาศาลเลย

เราต้องสังเกตว่าควรหรือไม่ควร สิ่งใดควรแล้วไม่ควรกระทำไป ถ้าฝืนทำไป
เป็นอาบัติ เพราะไม่รู้ เป็นอาบัติเพราะทำผิดตามความเป็นจริงเห็นใหม่ สงสัยลังเลทำไป
มันก็เป็นอาบัติแล้ว

ศึกษารมมะมันเป็นอาบัติเพราะอะไร เพราะเราเองเรายังไม่แน่ใจ เรายังสงสัย
เลย แล้วทำลงไป ถ้าสิ่งใดทำลงไปเพราะใจมันไม่เข้มแข็ง ใจมันไม่เป็นความจริง เราถึง
ต้องฝึกฝน ฝึกฝนจากข้างนอกและข้างในนะ ข้างในมันเริ่มเรงอาจหาญนะ

ถ้าคนที่มีศีล สังคมไหนมันเริ่มเรงอาจหาญ มันเข้าได้หมด ศีลของเราสะอาด
บริสุทธิ์ ที่ไหนเราก็เข้าได้ เราจะไม่วิตกกังวลสิ่งใดเลย แล้วถ้าเกิดมีธรรมะขึ้นมาด้วยนะ
มีศีล มีธรรม มีศีลมันเริ่มเรงอาจหาญ

มีธรรม! มีธรรมมันเข้าใจสภาวะธรรมหมดเลย สิ่งใดควรหรือไม่ควร สิ่งใดถูกต้อง
หรือไม่ถูกต้อง ถ้าคนมีธรรมมันมองทะลุหมด พอมองทะลุหมดแล้วมันมีอะไรคาใน
หัวใจล่ะ มันไม่มีอะไรคาในหัวใจเลย ใจมันสะอาดบริสุทธิ์ แล้วมันเข้าใจหมด

สิ่งที่ไม่เข้าใจ อย่างเราเห็นใหม่ เรามีแต่ความมืดบอดในใจ จะแสดงออกไปด้วย
ความลังเลสงสัย แสดงออกไปด้วยไม่รู้ถูกรู้ผิดเห็นใหม่ แล้วถ้าคนชี้ถูกชี้ผิดเข้ามา เราจะ

ประหม่าใหม่ เราประหม่านะ ถ้าเราไม่รู้จริงถึงใจ แล้วเขาชี้มา เราเองยังไม่รู้เลย “ผิด” เขาบอกผิด เราเองยังไม่รู้ว่าถูกหรือผิดเลย เราต้องใช้กาลเวลาพิสูจน์

บางทีนะ ๕ วัน ๗ วัน ๑๐ วัน ปีหนึ่ง เราฟังตามทัน ฟังนี้ก็ได้ “อ้อ ผิดจริงๆ” กว่าจะจริงๆ ใช้เวลาเป็นปี แต่ครูบาอาจารย์ท่านชี้ถูกชี้ผิดของท่านได้ตลอดเวลาเลยเห็นใหม่ นี่พระจริง พระจริงมันจริงออกมาจากใจนะ พระที่ดี พระที่ประเสริฐ

วันนี้วันพระ วันอุโบสถนะ เราจะมาแสดงปาติโมกข์กัน เพื่อความสะอาดบริสุทธิ์ของสังฆะ สังฆกรรมของเราต้องสะอาดบริสุทธิ์ เพราะความเสมอกันของสงฆ์ สงฆ์เวลาบวชมาจากอุปัชฌาย์เห็นใหม่ เป็นสงฆ์โดยสมมุติทุกๆ องค์ แล้วพอเป็นสงฆ์โดยสมมุติ อาวุโส กันเด เราถือเคารพกันด้วยธรรมวินัย แต่ถ้าใครมีคุณธรรม อาวุโส กันเดนะ ๕ พรรษา ๑๐ พรรษา มีคุณธรรมแล้วเยอะเยอะไป ๑๐ พรรษา ๒๐ พรรษา ก็มีคุณธรรมขึ้นมา เรายังเคารพกันอีกชั้นหนึ่งด้วยคุณธรรมอันนั้นด้วย เราเคารพกันด้วยธรรมนะ ด้วยศีลด้วยธรรม นี่คือพระที่ดี

แล้วพระที่ดีก็ย้อนกลับมาที่ใจเรา ถ้าใจเรานะ มันมีกิเลสตัดหาความทะยานอยาก เวลามันคืนรนขึ้นมา เราต้องพยายามยับยั้งมันนะ ถ้ามันร้อนจากข้างใน ถ้าเราไม่ยับยั้งมัน ความร้อนมันจะสาครกระจายไปถึงคนอื่นด้วย ถ้ามันร้อนขึ้นมาเห็นใหม่ เราต้องยับยั้งมันด้วยสติปัญญา นำอมตธรรม ยับยั้งมันด้วยอมตะเห็นใหม่ แล้วเรามีครูบาอาจารย์เป็นที่พึ่ง คำว่ามีครูบาอาจารย์เป็นที่พึ่ง มันเกรงอกเกรงใจใจ มันไม่แสดงตัวของมันเต็มที่

แต่ถ้าเราอยู่อิสระของเราคนเดียว เวลามันร้อนขึ้นมา มันแสดงออกเต็มที่ เกลยนะ แล้วเวลาแสดงออกเต็มที่ ไปแล้ว มันก็เป็นอับติเต็มที่ เห็นใหม่ พอเป็นอับติแล้วมันจะย้อนกลับมา มันก็มีความกระดากกระเดื่องต่างๆ เราถึงจะต้องมีครูบาอาจารย์เป็นที่พึ่งให้ใจมันลงไว้ แล้วถ้ามันมีความแผดเผาในใจ มันมีความเร่าร้อนในใจ เราต้องตั้งสติ มันเป็นอย่างนี้

ดูโลกสิ ตอนนีโลกมันร้อน สภาวะโลกร้อนทุกคนตกใจกลัวนะ แล้วพยายามจะช่วยกันดูแล แต่สิ่งที่ทำมามันให้ผลมา มันเมื่อ ๓๐๐-๔๐๐ ปีที่แล้วนะ แล้วในปัจจุบันนี้สิ่งที่ขึ้นไป คาร์บอนไดออกไซด์อยู่บนฟ้า มันต้องใช้เวลาดึงร้อยๆ ปี แล้วปัจจุบันมัน

ให้ผลแล้ว เราฟังมารู้ตัวกัน ฟังจะมาดูแลรักษากัน แต่ก็ยังดีที่ได้ดูแลรักษา ได้เข้าใจมัน นี้พอเขาเข้าใจก็เห็นโทษของมัน

แล้วในธรรมของเรานะ ว่ากิเลสตัดหาความทะยานอยากในจิตนี้ มันมีโทษมีภัยมาตั้งแต่เกิดแต่ไหนแต่ไร แต่คนก็ยังไม่เห็นมัน แล้วถ้าคนเห็นมันเห็นไหม กระแสสังคมถ้าบอกว่าสิ่งนั้นผิด สิ่งนี้ไม่ดี เขาก็ไม่เชื่อ เขาก็ว่าสิ่งที่ไม่ดีใครจะไปได้ผลประโยชน์ล่ะ เขาไปดูกันที่ผลประโยชน์ เขาไม่ดูกันที่จิตใจที่เป็นสาธารณะ ที่การเสียสละ ที่เห็นอกเห็นใจกัน

ถ้าเห็นอกเห็นใจกันเห็นไหม สังคมมีความร่มเย็นเป็นสุข โลกมันจะร้อนขนาดไหน เราก็ช่วยเหลือเอื้องานกันเพื่อโลก ในสังคมของพระ ในสังคมของสงฆ์เรา ความร้อนในหัวใจอย่าให้มันกระทบกระเทือนหัวใจเรามากเกินไปนัก ถ้ามันมากเกินไป มันก็สาครกระจายไปถึงหมู่คณะ สาครกระจายไปถึงคนอื่นๆ พยายามรักษาใจของเรา

มันร้อนในให้อยู่ข้างใน แล้วดับมันให้ได้ ถ้าดับมันให้ได้มันก็เย็นได้ ครูบาอาจารย์ของเราท่านทำสมาธิมา ท่านใช้ปัญญาของท่านมา ท่านรู้ค้อนของท่านมา ท่านรู้ท่านเห็นนะ เพียงแต่เรานะมันเด็กอ่อนเกินไป บอกว่าผิดมันก็รับได้ยาก เพราะอะไร เพราะมันเข้าใจว่าถูก เด็กๆ เห็นไหม พอเสียงดังมันก็ร้องไห้แล้ว

นี่ก็เหมือนกัน แต่ถ้าเราปฏิบัติขึ้นมาเป็นเจ้าพนักงานที่ทำงานด้วยความรับผิดชอบ ถ้าผิดหรือถูกบอกกันชี้กันเห็นไหม ปฏิบัติขึ้นมาจนเข้มแข็งแก่กล้า มันจะมีฐานของมัน เวลาพูดอะไรมันรับได้ มันเข้าใจได้ พอเข้าใจได้ มันเปลี่ยนแปลงได้ แก้ไขได้ มันเจริญเติบโตไปได้

ตั้งแต่มันเราร้อน เราก็ดูแลรักษา เวลามันออกก้าวดิน ออกเป็นธรรมขึ้นมา มันก็ต้องหวังพึ่งครูบาอาจารย์ที่คอยประคองดูแลรักษาไป จนถึงที่สุดพระสารีบุตรไม่เชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถามว่า “สารีบุตร เธอไม่เชื่อเราหรือ”

“ไม่เชื่อ เมื่อก่อนนะเชื่อมาก แต่ในปัจจุบันนี้ไม่เชื่อเลย”

“ไม่เชื่อเพราะอะไร”

“เพราะมันเป็นความจริงขึ้นมาจากในหัวใจของข้าพเจ้าเอง แต่มันตรงกับธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า”

แต่ก่อนนะเป็นเด็กอ่อน หวังพึ่ง หวังมีพี่เลี้ยง มีผู้ดูแล แต่พอมันโตขึ้นมาเห็นใหม่ คุณเด็กอ่อน คุณวัยรุ่นสิ พอโตขึ้นมาไม่ต้องการอยู่กับคนที่ปกครองมัน อยากเป็นอิสระภาพ แต่พอมีอิสระภาพออกไปแล้วก็ไปเจอกับสังคมโลกบีบคั้น เพราะเรื่องของโลกไม่มีวันจบ โลกนี้พร้อมอยู่เป็นนิจ

เรื่องของธรรม เห็นใหม่ ครูบาอาจารย์เป็นที่พึ่ง ถ้าจิตใจเราเป็นธรรมขึ้นมา มันมีที่พึ่งของมัน มันมีหลักมีเกณฑ์ของมัน มันจะเป็นประโยชน์ของมันนะ นี่พระที่ดี พระที่ประเสริฐ เราทำใจของเราให้ดีนะ วันนี้วันพระ วันอุโบสถ เรามาฟังธรรม เรามาลงอุโบสถเพื่อหมู่คณะ เรามาเพื่อความรื่นเริง เพื่อความอาหาญ เพื่อสุขภาพของจิต รื่นเริง อาหาญกลับไปมันจะได้มีความตั้งใจ มีความจงใจ

การทำคุณงามความดีมันจะได้ฟื้นตัวเห็นใหม่ เป็นพระที่ดีขึ้นมาเพื่อประโยชน์ของสังคม เพื่อประโยชน์กับเราก่อน แล้วจะเป็นประโยชน์กับสังคมโลก มันจะเป็นประโยชน์ออกไปทั้งหมดกับวิญญูะนี้ ถ้ามันเป็นจริงนะ

ตั้งแต่เราเห็นภัยในวิญญูะ เห็นภัยในฆราวาส เราบวชเป็นพระ แล้วเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา จนกว่ามันจะเป็นคุณงามความดีขึ้นมาจากจิตนะ ประสบการณ์ชีวิตนะ สำคัญมาก ครูบาอาจารย์ของเราบวชมา คูลิ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ท่านบวชมาตั้งแต่เป็นเณร ชีวิตทั้งชีวิตเลยนะปฏิบัติมา รู้เห็นมามาก รู้เห็นจากภายนอก รู้เห็นจากภายใน ภายในรู้เห็นจริง ทำจริง แก้ไขได้จริง แล้วจะเป็นพระที่ดีจริงๆ เอวัง